

120 ವರ್ಷಗಳ ಹಳೆಯ ಮರದ ಕೊಣಗೆ

ಏಳಿಂಟು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಇದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೊಟ್ಟಿ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾದಲು ತಟ್ಟಲು/ ಬಡಿಯಲು ವಿಶಾಲವಾದ ಮರದ ಕೊಣಗೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಹಬ್ಬ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಾನ್ನ ಕಲೆಸಲು ಇದರ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತತ್ತು. ಸದರಿ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಕೊಣಗೆಯ ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು 120 ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು. ಏಕ ಕರಿಮರದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿರುವ ಈ ಕೊಣಗೆಯು 22 ಅಂಗುಲ ಉದ್ದ, 18 ಅಂಗುಲ ಅಗಲ, 4/2 ಅಂಗುಲ ಎತ್ತರ. 3 ಅಂಗುಲದ ಎರಡೂ ಕೊನೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಎರಡು ಕಿವಿಗಳು, ಸುಮಾರು 8 ಕೆಜಿ ತೂಕ ಇರುವ ಇದು ಈಗಲೂ ಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಾಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಬಳಕೆ ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ.

—ಶಿವಮೊಗ್ಗ ರಮೇಶ್, ಮೈಸೂರು

ಗೋಮುಖ ಯಕ್ಷ ಶಿಲ್ಪ

ಹಿಂದೂ, ಬೌದ್ಧ, ಹಾಗೂ ಜೈನ ಧರ್ಮಗಳ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷ ಯಕ್ಷಿಣಿಯರೂ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಇದೆ. ಜೈನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ 24 ತೀರ್ಥಂಕರರಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ತೀರ್ಥಂಕರರಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಯಕ್ಷಯಕ್ಷಿಣಿ ಜೋಡಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯಿದೆ. ಗೋಮುಖ ಹಾಗೂ ಚಕ್ರೇಶ್ವರಿ ಯಕ್ಷ ದಂಪತಿಗಳು ಮೊದಲ ತೀರ್ಥಂಕರರಾದ ರಿಷಭನಾಥರ ಸಹವರ್ತಿಗಳು. ಈ ಯಕ್ಷ ಜೋಡಿಯ ಪುರಾತನ ಶಿಲ್ಪದ ಚಿತ್ರವಿದು. ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ಏಳನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಈ ಅಪರೂಪದ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಭುವನೇಶ್ವರದ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

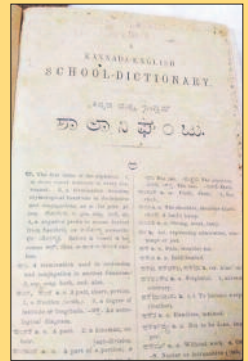
—ಮಂಜುನಾಥ ಡಿ. ಎಸ್., ಬೆಂಗಳೂರು

ಗಾರೆ ಅರೆಯುವ ಗುಂಡು

ಪ್ರಾಚೀನರು ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲಗಳನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷ ಗತಿಸಿದರೂ ಅಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ಸುಣ್ಣ, ಬೆಲ್ಲ, ಅರಳೆ, ಕಾಜುಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಕಲ್ಲಿನ ಅರೆಯುವ ಗುಂಡಿನಿಂದ ಎತ್ತುಗಳ ಮೂಲಕ ಗಾಣದಂತೆ ತಿರುಗಿಸಿ ಗಾರೆ ತಯಾರಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಗಾರೆಯೂ ಇಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಅರೆಯುವ ಗುಂಡುಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ.

—ಡಾ.ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಕುಂಬಾರ (ರಾಜಾರ), ಗಜೀಂದ್ರಗಡ

ಶತಮಾನದಾಚಿನ ನೆನಪುಗಳು

1918ರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಜ್ಜ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಕೊಪ್ಪ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಮ್ಮರಡಿಯವರಾದ ವಿಶ್ವನಾಥ ಭಟ್ಟರು ಲೋವರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಕ್ಕೆ ನೂರ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಾಗಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಡ್ಡಾಯ ಭಾಷೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಎಲಿಮೆಂಟರಿ ಗಣಿತ, ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಭೂಗೋಳ ಮತ್ತು ವರ್ನಾಕುಲರ್ ಕಾಂಪೋಸಿಷನ್ ಆಗಿ ಕನ್ನಡ ಇದೆ. ಐಚ್ಛಿಕ ಭಾಷೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹಾಗೂ ಐಚ್ಛಿಕ ವಿಷಯ ಹೈಜೀನ್ ಇತ್ತು. ಅಜ್ಜ ದ್ವಿತೀಯ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಇನ್ನೊಂದು ಫೋಟೋ, ಅಜ್ಜನ ತಂದೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಸೀತಾರಾಮ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಇದು ಅವರ ಕನ್ನಡ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟು. ಪುಟದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸೀರ್ ಕಾಹಗೂ ಒಳಗೆ ಅವರ ಸಹಿ ಇದೆ. ಪುಸ್ತಕ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆಯಾದರೂ, ಮೊದಲ ಪುಟ ಇಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಕಟವಾದ ವರ್ಷ, ಪ್ರಕಾಶನದ ವಿವರಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆಯೂ ಉಳಿದು ಬಂದ ಇವು ಹಿಂದಿನೆರಡು ಶತಮಾನಗಳ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಮೀಟುತ್ತವೆ.

—ಕೆ.ಆರ್.ಉಮಾದೇವಿ ಉರಾಳ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ